

Reserapport Etiopien

28 okt – 3 nov 2005

Deltagare och syfte med studieresan

Deltagare: Eva Källander, Petter Källander, Gun och Svante Rowa och Bernt-Åke Andersson.

Vi är här i ett utbytesprojekt mellan Linne internationella scoutkår, LIST-Uppsala och Gashe Abera Molla Association, GAMA- Addis Abeba.

Projektets syfte är att arbeta med organisationsutveckling (medinfytande) samt att undersöka möjligheterna att omorganisera Coffee House Ras Mekonnen (RMC) till kooperativ form. Under regnperioden har verksamheten på RMC gått ner och managern sagt upp sig själv. Verksamheten är nu mer eller mindre nedlagd och ungdomarna har inget arbete. Vi ska försöka få en god bild av vad som hänt och vad som kan göras på kort sikt respektive på längre sikt.

Vi ska vara här i två veckor, göra en massa studiebesök och träffa initierade. Vi ska kolla lagstiftning för kooperativ och försöka lära oss av erfarenheterna.

Lördag 29 okt

Framme i Addis Abeba

Resan gick bra. Enkelt och snabbt, utan förseningar. Vi bor på Svenska Missionsstationen i Entoto. Vi var framme ca kl 1 på natten och välkomnades varmt av Tekahun Basha, koordinator inom GAMA

Första dagen bekantade vi oss med omgivningarna, åkte upp och vandrade uppe på Entoto Mountain ca 3000 m/öh där staden grundades för 100 år sedan. Vi fick kryssa med bussen mellan alla marknadsstånden på vägen upp mot Entoto. Nu är Addis Abeba en mångmiljonstad, förändringarna går fort. Utsikten från Entoto över staden är magnifik. Vi fick se många kvinnor med stora bördor på ryggen, ris eller ved. Många tigger när de ser en ”Ferege”, vit. Vi stannade vid ett café och drack kaffe och läsk. På ett ställe höll de på att slakta en ko.

Vi bor närmaste granne med amerikanska ambassaden, väl bevakad med stängsel och betongskydd.

Lunch med etiopisk-svensk familj (Tedla – Asfaw) från Uppsala. Trevligt och gott. På kvällen var vi ut på ett ställe med afrikansk musik och dans och åt etiopisk mat. Vi träffade också Serawit, scoutledare från Selam School på kvällen, vilket blev ett kärt återseende för några av oss.

Söndag 30 okt

Besök i Holeta hos Tsehay Asfaws mor

På väg mot Tsehays mor, gjorde vi en del inköp efter vägen, kött, frukt och vatten. Det blev en heldagsutflykt ca 50 km utanför AA, västerut. På nästan oframkomliga vägar blir varje transport en lång resa. Efter ett tag ser vi en helt ny väg, men vi får inte åka på den. Den är inte helt färdig. Däremot såg vi några etiopier som med glad min cyklar vägen fram. Vi passerar Gefarat, sjön som ger en del dricksvatten till AA. Vi träffade Tsehays mor Bizunesh Woube, moster, mosters man, några av deras barn och alla personer som modern tar hand om. Hon har tagit som sin livsuppgift att ta hand om andra. Nu bor 6 barn hos henne. Föräldralösa, fattiga, sjuka – de som behöver någonstans att bo, mat, kläder och utbildning om pengarna räcker. Hon berättar stolt om de som bor där nu och som har fått det bättre, fått en chans. Samtidigt så är det naturligtvis svårt att få pengarna att räcka till. Hon lever enkelt, 85 år gammal. Varifrån får hon pengar och kraft? Vi blir bjudna på lunch, enjera, och överlämnar en resväska full med kläder till barnen. Vi har lite presenter, honung och choklad. Det är mycket uppskattat. Vi lämnar pengar innan vi åker. Hon behöver faddrar till barnen – behöver regelbundet pengar så att barnen kan få utbildning.

Tsehay vill gärna fortsätta sin mors arbete och starta ett litet hem för 4-5 föräldralösa barn. Vi tittade på ett hus som skulle kunna bli ett hem för dessa i en framtid.

Vi besökte även ett par jättelika handelsträdgårdar – rosor, blommor och örter för export till Europa. Menageshe Flowers ägs av Mimi Sibhatu, känd journalist som bott i USA och nu investerat 34 miljoner birr i växthus, packningshus och kyltransporter. Företaget har ca 200 anställda, som tjänar en dollar om dagen. Rosorna går med flyg till Holland. Ett annat företag Jerico Flowers ägs av en person från Israel och en etiopier och man producerar rosor, örter och gräslök. Företagen har varit igång ca ett år och har ca 250 anställda. Det finns redan 20-tal företag för export av trädgårdsprodukter. Trädgårdsvaror på export är Etiopiens snabbast växande marknad. Går snart om kaffet tror man.

Dagen avslutades med svensk soppa och rapportskrivande.

Måndag 31 okt

Idag – måndag har vi haft möte hela dagen med GAMA, som är ansvariga för verksamheten på RMC – Ras Mekonen Coffehouse. Vi träffade Tekahun Basha, Abdi Nuryere och den nye deputy Director Tadesse Bekele.

Vi välkomnades med presenter och startade med en information om GAMA samt problem inom GAMA. Organisationen har fått en förstärkning genom Tadesse Bekele som har till huvuduppgift att utveckla organisationen (regelsystem mm) Vi gick sedan över att diskutera Ras Mekonen Coffee house. Det finns mycket som måste lösas för att det ska bli ett fungerande cafe igen. Men, det märks att alla har lärt av de misstag som har begåtts och att man är villiga att försöka igen. Att arbetarna på RMC skall få mer att säga till om, var vi överens om. Tekahun gör klart för oss att det är GAMAs organisation som är orsaken till att det gått snett. Det har inte funnits klara rutiner och ekonomin har inte bokförts. Manager som varit anställd har inte fungerat och har nu slutat. Han tillsammans med ytterligare en manager som skulle kolla så att ungdomarna serverade rätt utifrån beställningarna anställdes av Sileshi. Tekahun har tvingat Sileshi att avstå från att blanda sig i kaffehusverksamheten i fortsättningen. Detta gör att förutsättningarna nu är bättre. En ny manager ska anställas utifrån nya krav. Personalens ska få vara med och bestämma vem som är lämplig. Kooperativ ser man som en bra modell, men det krävs utbildning och tid för att personalen på cafeet ska kunna kliva in i mer ansvarsfulla roller. Ungdomarna har mycket kvar att lära innan de är redo att ta över. Men alla verkar överens om att mer delaktighet är stor del av lösningen. Och så pengar förstås för att få igång verksamheten.

Million Jahannes en av de 6 ungdomar som nu arbetar på RMC kom till kontoret och gav sin bild av orsakerna till att kaffehuset numera nästan är stängt, endast soft drinks serveras. Million har varit med sedan man började städa upp i barken 2001 och känner mycket för den.

Imorgon ska vi bland annat träffa

Kebele – kommundelen - som äger parken där cafeet ligger och som är en viktig samarbetspartner. Det gäller att dom fortfarande är positiva och inte överlåter RMC på någon privat. Rika personer står på kö för att få komma åt mark och starta upp eller köpa upp olika verksamheter och industrier.

Middag fick vi denna kväll hos Sinedo, en tjej som Bernt sponsrar med en datautbildning. Vi träffade också hennes syster samt ett par vänner till dem. Kaffecermonien avslutade middagen. Det är spännande att få se hur ungdomar bor och har det jämfört med ungdomarna hemma i Uppsala.

Kvällen har gått åt till att göra en plan för fortsatt arbete.

Tisdag 1 nov

Besök hos Kebele

Fortsatt diskussion hos GAMA avbryts av besked att Million lyckats få tid för oss att träffa Kebele. Vi blir mottagna av en man i chefsställning, som hälsar oss välkommen. Efter presentation av oss och vad vi önskar med RMC förklarar han att Kebele har skrivit till Sileshi men inte fått svar. Kebele är missnöjd med utvecklingen och att de inom kort skulle ha vidtagit åtgärder för RMC. Därför var det mycket bra att vi fick detta besök och support för att dra igång serveringen igen. Managern var inte bra förklarar han. Han hade dåliga relationer med de anställda. De anställda har nu problem. Jag förväntar mig full fart på verksamheten så att den ger pengar till löner och andra investeringar, fortsatte han. En styrelse bestående av två representanter för GAMA, två för Kebele och en för de anställda behöver utses för att styra verksamheten. En manager skall anställas men ska inte ingå i styrelsen. Kebele utgår från gällande lagstiftning. De anställdas situation skall förbättras. Det behövs en revisionsrapport över verksamheten. Vart har pengarna tagit vägen? Kebele är beredd att ta fram förslag till regler för verksamheten. Kebele har ingen möjlighet att bistå med pengar för återstarten. Därför är den glad över support utifrån. Vi tackar för deras samarbete och skall diskutera vidare. På frågan om när verksamheten kan starta säger Kebelechefen 1 vecka men får snart ett motbud av damen från Kebele att det är mer realistiskt med tre veckor.

Efter besöket på Kebele gick vi till CMR för att med egna ögon se hur situationen ser ut. Ungdomarna serverade läsk till kunder. Det behöver städas och kaffemaskinen servas, porslin, glas och förnödenheter inköpas samt el och vatten behöver kopplas på. Kvarvarande räkningar måste betalas.

Efter besöket på RMC åkte vi iväg för att beställa ett tält till scouterna i Selan School. Pengarna till tältet hade insamlats av scouter på läger på Vässarö i somras. Vi åt lunch på Tearoom. Kyparen kände igen oss och hälsade välkommen! Gun, Svante, Bernt och Tekahun åkte iväg till Million för att lämna över lite kläder. De träffade honom utanför en liten gatuhandel som hans fru stod för. Vi köpte nybakad ambasha

När vi kom tillbaka till GAMAs kontor var det igenlåst, hela kvarteret tomt och bara några poliser som bevakade. Det har varit en orolig dag. Det märktes redan ganska tidigt på förmiddagen. När vi var på GAMAs kontor på förmiddagen ringde personalen och kollade så att barnen gick hem från skolan. De pratade om strejker. Det visade sig att det varit demonstrationer en bit bort som sen lett till upplopp som närmat sig det här området. Polisen hade skjutit skarpt och minst en blev dödad. Vi ordnade snabbt att komma iväg. Höll först på att köra in på fel gata - en lastbil full med poliser blockerade en bit fram och gatan var täckt med stenar - resterna efter upploppet. Kom så småningom lugnt fram till Missionsstationen där vi bor. En betydligt lugnare stadsdel och dit inga oroligheter ännu spridit sig. Det märks bara på att färre affärer är öppna. Har nu kollat nyheterna på Internet och konstaterat att det värsta var längre bort, vid marknadsområdet, där vi inte varit ännu. Fem dödade och ett antal skadade. Rykten här säger att det verkliga antalet är tio dödade och en i det området där vi befann oss. Tekahun var med oss hem till Entoto liksom vår chaufför Adunga. Vi bytte nu ut den så goda makeaton mor svenskt kaffe och kex. Vi fortsatte diskussionerna med vad som faktiskt behövdes införskaffas alt. repareras för en nystart av RMC. Diskussionerna gick höga kring mängden av socker som behöver inköpas till starten 100kg, 50 kg, 10 kg.

Dagen har varit mycket bra för projektets räkning. Mötet med Kebele var mycket bra och vi var ganska överens om hur problemen ska lösas. Vi hoppas på en snabb nystart och alla verkar inställda på att ge allt för att lyckas. Eva och Petter jobbade hela kvällen med att sammanställa förslagen från alla våra möten så här långt, och att översätta det till engelska.

Onsdag 2 nov

Fortsatt oroligt

Dagen började nästan som vanligt. Men istället för att mötas vid GAMAs kontor ringde Tekahun och sa att han kommer till Entoto och att vi träffas där. Efter frukost var planerna att vi skulle besöka ett kvinnokoopertiv som arbetar med keramik. Då hör vi skottlossning först lite längre bort och sedan utanför på gatan.

Alla rusar upp på övervåningen där man ser ut över muren som omgärdar gården där vi bor. Vi ser poliser - blåklädda eller kakiklädda med vapen i händerna. Men man skjuter inte precis här, det är något kvarter bort. Förmodligen skjuter man bara i luften för att varna och skingra folk. Människor hukar och springer undan.

De små marknadsstånden – ”suk” – längs gatan som haft öppet stänger nu snabbt och gatan blir mer och mer folktom.

Tekahun kommer precis in genom grindarna. Han hade varit vid kooperativet och hamnat mitt i oroligheternas centrum – stenkastande demonstranter och skjutande poliser. Dom fick snabbt ta sig därifrån och hann precis hit när det började här.

Det lugnade ganska snabbt ner sig utanför. Människor vandrade längs gatan, det passerade tom några bussar. Men i gathörnen står poliser på vakt.

Vi bor högt upp och alla ljud hörs hit även om det är långt bort. Skottlossning, skrik och gråt, några kraftigare smällar. Ibland blir det alldelles lugnt och tyst, sen börjar det om igen.

Dagen går vidare på samma sätt. Det är ett 25-tal svenskar som bor här. Många unga som arbetar som volontärer på olika skolor eller andra verksamheter som kyrkan bedriver. Svenska ambassaden har kontaktat oss och avråder bestämt från att gå ut. Vi har inga problem med det. Innanför murarna är det lugnt och tryggt. Vi känner oss inte hotade. Men verkligheten utanför kryper obehagligt nära inpå och lämnar ingen oberörd. De som har bott och arbetat här länge har många vänner som dom är oroliga för. Vi har lärt känna många redan och undrar hur dom har det. Men dom verkar ännu mer bekrymrade för oss. Telefonerna ringer hela tiden. Det är många Etiopier som arbetar på missionsstationen också. Dom kommer hela tiden med mer information om vad som händer i staden. Vi läser på Internet för att försöka få reda på mer. Tack ock lov för den moderna och fria tekniken. Tv, radio och tidningar här är mer eller mindre kontrollerade.

Många tror att detta är bara början. Några dödade igår, fler idag enligt rapporteringen. Det har legat oroligheter i luften ända sedan valet i maj.

Svenska ambassaden rekommenderar att vi skall hålla oss på Entoto, att inte gå ut på stan eftersom oroligheter plötsligt kan dyka upp.

Tekahun och Adunga stannar kvar hos oss hela dagen. Gun ringer svensk ambassaden för att få råd ang morgondagens resa till ArbaMinch. De avråder och Tekahun avbeställer bil och försöker få tillbaka pengarna till hotellrummen som redan är betalade. Tekahun försöker boka om flygbiljetterna hem till ett tidigare flyg. De går till Hilton, det är säkrare att gå än att åka bil. Tyvärr hade biljetterna redan försvunnit till morgondagens flyg men vi står på väntelista.

Adunga påminner Tekahun att köpa bröd, det var lite dåigt med det till lunchen

Det känns så annorlunda det som händer nu. Vissa pratar om början på inbördeskrig andra tror at det snart får en lösning. Vi kan i alla fall inte göra så mycket mer här så länge det pågår. Kvällen avslutas med en samling för alla som bor på Entoto.

Föreståndaren har kontakter med svenska ambasaden och informerar om läget. Vi ringer hem.

Vi blir kvar här och försöker få biljetter för att åka hem tidigare om det går, det verkar som om vi bara blir sittande här i en vecka annars.

Torsdag 3 nov

Det är slut på Ramadan och muslimerna samlas för att fira. Kl 6 på morgonen sköt man 10 salutskott, som vi trodde var kanonsalvor. Vi har just haft samling med rapport från Svenska ambassaden om läget. Vi rekommenderas att stanna ”hemma” och inte ta oss in mot centrum. Ingen vet hur läget utvecklas. Inga taxin går (strejk). Flertal bussar har blivit utbrända och därför går inga bussar heller. Vägarna är blockerade. Här utanför är det lugnt idag. Vi sitter i solen på gården. Inga oroväckande ljud når oss just nu, men det har tydligen förekommit en del oroligheter på morgonen.

Gun kollar med ambassaden som talar om att det varit skottlossning på flera ställen. De vill inte ge några rekommendationer om man bör åka hem eller inte.

Lite senare på eftermiddagen hör vi enstaka skott, sannolikt varningsskott.

Vi avvaktar, läser böcker och gör en del arbeten som vi ändå kan göra.

Vi väntar på besked om vi får biljetter. Tekahun ringer flera gånger, Tsehay ringer.

Moreda på vår resebyrå i Stockholm och försöker få fram biljetter. Så får vi besked om att vi bör åka till flygplatsen och försöka komma med planet. Det blir verkligen i sista minuten, men vi kommer med. Fredag morgon är vi i Sverige igen.

Text: Gruppen

Foto: Eva Källander